

MINING ENCYCLOPAEDIC DICTIONARY

Volume 3

**Edited by
D-r Volodymyr S. Biletskyy**

**Donetsk
East Publishing House
2004**

ГІРНИЧИЙ ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИЙ СЛОВНИК

3 ТОМ

За редакцією
докт. техн. наук Білецького В.С.

Донецьк,
Східний видавничий дім
2004

УДК 622.03
ББК 33я21
Г 51

Гірничий енциклопедичний словник, т. 3 / За редакцією В.С.Білецького. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2004. – 752 с.

ISBN 966-7804-78-X (т.3)
ISBN 966-7804-19-4 (т.2)
ISBN 966-7804-14-3 (т.1)

Словник є першим вітчизняним універсальним довідковим виданням у галузі гірничої науки та техніки. Містить 12700 термінів та терміносполучень (статей), у т.ч. 3-й том 1200 статей. Адресований гірничим інженерам, геологам, науковцям, аспірантам, студентам гірничих спеціальностей та фахівцям суміжних галузей, широкому загалу інженерно-технічних працівників гірничих підприємств та читачам, які цікавляться освоєнням надр.

Редакційна колегія:

В.С.Білецький, д.т.н. (голова редакційної колегії, автор ідеї та керівник проекту);
В.С.Бойко, д.т.н., О.А.Золотко, к.т.н., В.І.Саранчук, д.т.н., д.т.н., Б.С.Панов, д.г.-м.н.;
В.В.Мирний, к.т.н., В.Н.Амітан, д.е.н., А.Ю. Дриженко, д.т.н.; А.П.Загнітко, д.філол.н.

Основний авторський колектив 3-го тому:

В.С.Білецький, д.т.н. (всі розділи),
Ф.К.Красуцький, к.т.н. (вугільновидобувні шахти), О.А.Золотко, к.т.н. (вуглезбагачувальні фабрики),
Б.С.Панов, д.г.-м.н. (матеріали закордонних геологічних служб), В.О.Гнеушев, к.т.н. (торф),
В.Г.Суярко, д.г.-м.н. (гідрогеологія), А.Ю.Дриженко, д.т.н. та Т.А.Олійник (чорні метали),
І.В.Волобаєв, к.т.н. (золото).

Окремі статті і матеріали: В.С.Бойко, д.т.н.; В.І.Саранчук, д.т.н.; Л.С.Галецький, д.г.-м.н.; В.В.Мирний, к.т.н.; Ю.Г.Світлий, к.т.н.; В.І.Павлишин, д.г.-м.н.; В.М.Загнітко, д.г.-м.н.; І.Г.Манець, к.т.н.; О.Г.Редзіо, к.т.н.; Т.Г.Шендрік, д.х.н.; А.Б.Ртищев, к.т.н.; Ю.Г.Світлий, к.т.н.; А.І.Хохотва; Л.М.Болонова, к.м.н.; Є.Кіцкі, PhD; Юзеф Дубінський, PhD; О.Г.Редзіо, к.т.н.; О.С.Шульга; Ю.О.Пшеничний; І.Я.Сова; Л.Г.Шпильовий; А.Г.Тарадайко; А.Л.Вайнштейн; Б.І.Баскаков; В.П.Заволодько; А.З.Астрахань; О.О.Куш; В.М.Ткачов; Ю.А.Польченко; А.Ф.Булат; С.І.Луцьков; В.М.Антонов; Е.Дубов; А.Г.Лаптев; Р.З.Уманський; В.Г.Курносів; В.В.Пудак; В.М.Антонов.

Рецензенти: Й.О.Опейда, д.х.н., професор, заступник директора Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л.М. Литвиненка НАН України;
Г.В.Губін, д.т.н., професор Криворізького технічного університету, академік Академії гірничих наук України;
Р.С.Яремійчук, д.т.н., професор Івано-Франківського національного університету нафти та газу.

ISBN 966-7804-78-X (т.3)
ISBN 966-7804-19-4 (т.2)
ISBN 966-7804-14-3 (т.1)

© Загальна редакція, В.С.Білецький, 2004
© Колектив авторів, 2004

ПЕРЕДМОВА

Третій том "Гірничого енциклопедичного словника" (ГЕС) містить бл. 1200 статей - описів материків, океанів як об'єктів гірничої науки та практики, країн з найбільш розвинутою гірничою промисловістю (включно з видобутком твердих, рідких і газоподібних корисних копалин), а також інформацію про основні басейни, родовища корисних копалин, описи територій, дані про виробничі одиниці, дослідницькі та навчальні

заклади. Більшу частину обсягу тому займають описи країн та об'єктів гірництва в Україні. Дані про зарубіжні басейни, родовища корисних копалин, провідні підприємства в галузі видобування корисних копалин, гірничого машинобудування подані стисло. У подальших періодичних виданнях-додатках до ГЕС та похідних виданнях цей банк даних буде доповнюватися і вдосконалюватися.

Повна ємність трьох томів ГЕС з урахуванням т.3 склала 12700 статей, що на 1700 більше попередньо запланованого.

В написанні статей брали участь вчені Донецького національного технічного університету, Національного гірничого університету України, Івано-Франківського державного технічного університету нафти і газу, Інституту "УкрНДІвуглебагачення", Інституту фізико-органічної хімії та вуглехімії НАН України, Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення НАН України, Криворізького технічного університету, Криворізького технічного університету, наукових спілок та організацій - Академії гірничих наук України, Наукового Товариства ім. Шевченка, Української нафтогазової академії, інших наукових установ та організацій.

При підготовці текстів статей т.3 були використані капітальні довідкові видання, зокрема "Горная энциклопедия" (Москва, 1984-1991), атлас "Геология і корисні ко-

палини України" (Київ, 2001), Минеральные ресурсы мира (Минерал, 1998-2003), Атлас нафтогазових родовищ України, доступні дані геологічних служб ряду країн (України, США, Росії, Англії та ін.), праці університетів та інститутів гірничого профілю в Україні та за кордоном, а також періодичні видання гірничого профілю, спеціальна фахова література, Інтернет.

Редакційна колегія і автори вдячні: проф. Р.Сопо (Фінляндія), проф. Є.Кіцкі, Й.Парханському та проф. Ю.Дубінському (Польща), проф. Й.Паращаку (Канада), проф. В.В. Кармазину (Росія) за консультації та інформаційну допомогу.

Третій том "Гірничого енциклопедичного словника" завершує основну фазу проекту Словника. Надалі плануються періодичні видання "Додатків Гірничого енциклопедичного словника". При цьому окремих (4-й) том ГЕС буде присвячено персоналіям у гірництві, де буде подано дані про відомих вітчизняних та зарубіжних вчених і практиків, які зробили вагомий внесок у гірничу науку, гірничу справу, були (або є) організаторами і керівниками підприємств добувних галузей промисловості, вищих навчальних закладів, які готують профільних спеціалістів з наук про Землю, видобування і переробку корисних копалин.

Разом з тим тритомний "Гірничий енциклопедичний словник", безперечно, маючи непересічне самостійне значення як базис національної терміносистеми в гірництві, є етапною роботою в більшому проекті "Гірничу енциклопедія". На його основі планується вже у 2004-2007 рр. підготувати і видати чотиритомну "Малу гірничу енциклопедію" обсягом 20000-23000 статей.

Проект "Гірничу енциклопедія" є відкритим для всіх фахівців, які бажають взяти у ньому участь.

В.С. Білецький,
доктор технічних наук,
професор Донецького національного
технічного університету,
керівник проекту "Гірничу енциклопедія".

ОСНОВНІ ЧАСТО ВЖИВАНІ АБРЕВІАТУРИ

ООН – Організація Об'єднаних Націй

МБРР – Міжнародний банк реконструкції та розвитку

МВФ – Міжнародний валютний фонд

ВТО – Всесвітня торгова організація

ЮНІДО – Організація об'єднаних націй з промислового розвитку

ВОІВ – Всесвітня організація інтелектуальної власності

МАГАТЕ – Міжнародне агентство з атомної енергії

ОЕСР – Організація економічного співробітництва та

розвитку

ОПЕК – Організація країн-експортерів нафти

ЧЕС – Чорноморське економічне співробітництво

ОЕС – Організація економічного співробітництва

ОБСЄ – Організація з безпеки та співробітництва в Європі

ЄС – Європейський Союз

СНД – Співдружність Незалежних Держав

ОАД – Організація американських держав

СЕЛА – Латиноамериканська економічна система

ЛАОЕ – Латиноамерикан-

ська організація з енергетики

АПЕК – Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво

АСЕАН – Асоціація держав Південно-Східної Азії

РСАДПЗ – Рада із співробітництва арабських держав Перської затоки

РАЕС – Рада арабської економічної єдності

ОАПЕК – Організація арабських держав - експортерів нафти

ОАС – Організація африканської єдності

ЄБРР – Європейський

банк реконструкції та розвитку

МБЕС – Міжнародний банк економічного співробітництва

АЗБР – Азіатський банк розвитку

МАБР – Міжамериканський банк розвитку

АБР – Африканський банк розвитку

ГРР – геолого-розвідувальні роботи

ЗФ – збагачувальна фабрика

СП – спільне підприємство

ГЗК – гірничо-збагачувальний комбінат

ЗМІСТ

ПЛАНЕТА ЗЕМЛЯ, МАТЕРИКИ ТА ОКЕАНИ 9

<i>Планета Земля</i>	9
<i>Материки</i>	11
Австралія	11
Азія	14
Америка	22
Африка	32
Антарктида	36
Євразія	36
Європа	37
<i>Океани</i>	40
Атлантичний	40
Індійський	40
Північний Льодовитий	41
Тихий	42

КРАЇНИ 44

Австралія	44
Австрія	55
Азербайджан	57
Албанія	62
Алжир	66
Ангола	70
Аргентина	73
Афганістан	76
Бельгія	78
Беларусь (Білорусія)	81
Болгарія	85
Болівія	89
Ботсвана	93
Бразилія	96
Буркіна Фасо	101
Велика Британія	102
Венесуела	106
В'єтнам	110
Вірменія	115
Гондурас	119
Греція	121
Грузія	124
Ґабон	128
Ґайана	130
Ґана	132
Ґватемала	135
Ґвінея	136
Естонія	139
Ефіопія	142
Єгипет	144
Ємен	148
Замбія	149
Зімбабве	153
Індія	157
Індонезія	164
Ірак	169
Іран	172
Ірландія	177
Іспанія	180
Італія	185
Казахстан	188

Камерун	200
Канада	201
Катар	212
Киргизстан	214
Китай	221
Колумбія	239
Конго (Заір) ДРК	244
Конго, Республіка Конго	247
Корея	249
Корейська Народно- Демократична Республіка (КНДР)	251
Республіка Корея	253
Куба	257
Кувейт	261
Лаос	263
Латвія	265
Литва	267
Ліберія	270
Лівія	272
Мавританія	275
Мадагаскар	277
Малайзія	281
Малі	285
Марокко	286
Мексика	291
Мозамбік	297
Молдова	300
Монголія	302
М'янма	307
Намібія	310
Нігер	314
Нігерія	316
Нідерланди	320
Нікарагуа	323
Німеччина (ФРН)	325
Нова Зеландія	332
Нова Каледонія	334
Норвегія	336
Об'єднані Арабські Емірати	342
Оман	345
Пакистан	347
Панама	349
Папуа Нова Ґвінея	350
Перу	353
Південно-Африканська Республіка (ПАР)	359
Польща	369
Португалія	377
Російська Федерація	382
Румунія	408
Саудівська Аравія	414
США	419
Сурінам	441
Сьєрра Леоне	443
Таджикистан	444
Таїланд	449
Танзанія	454
Тринідад і Тобаґо	456
Туніс	458
Туркменістан	459

Туреччина	466
Уганда	473
Угорщина	475
Узбекистан	478
Україна	484
Філіппіни	509
Фінляндія	513
Франція	516
Чехія	524
Чилі	527
Швеція	533
Ямайка	537
Японія	539

БАСЕЙНИ, ГІРНИЧО-ЕКОНОМІЧНІ РАЙОНИ, РОДОВИЩА КОРИСНИХ КОПАЛИН, ГІРНИЧІ, ГІРНИЧОМАШИНОБУДІВНІ ПІДПРИЄМСТВА, КОМПАНІЇ 547

В Україні 547

Горючі корисні копалини 547

Нафтові, газові та газоконденсатні родовища України	547
Вугільні басейни	584
Вугледобувні підприємства	585
Вуглезбагачувальні фабрики	606
Торфово-болотні області і райони України, торфодобувні підприємства	615

Металічні корисні копалини 617

Залізорудні басейни, райони	618
Підприємства залізо- рудної промисловості ...	619
Марганцеворудні басейни, райони	623
Підприємства марганцеворудної промисловості	624
Інші металічні корисні копалини	624

Неметалічні корисні копалини 628

Підприємства гірничого машинобудування та обладнання, установи, служби	633
---	-----

За кордоном 644

ІНСТИТУТИ, УНІВЕРСИТЕТИ, НАУКОВО-ВИРОБНИЧІ, НАГЛЯДОВІ ТА ГРОМАДСЬКІ ГІРНИЧІ ОРГАНІЗАЦІЇ 720